

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio III. De neceßitate actus Charitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

ita vt tollantur per eum statim, & simul omnia peccata etiam grauissima & numero infinita, quod ex Scripturis, Patribus & Conciliis probatum est in tract. de penit. siue formaliter expellat peccatum, vt censet Vasquez, siue quod verius visum est, sit sufficiens & omnino infallibilis dispositio ad gratiam & remissionem peccati, vt habetur ex Tridentino.

Confert
merita in-
merita.
Denique ille actus ita est honestus, excellens, & meritorius aeternae vitae vt ipse semper mereatur de condigno gloriam, imò quod maius est nihil ab eo imperetur etiam minimum & imperfectissimum, & vilissimum, quod non reddat condignè meritum, praeij æterni, vt in Tractatu de merito latè probatum est.

SECTIO III.

De necessitate actus Charitatis
S. Thom. quaest. 44.

Dixi quidditatem, & proprietates actus charitatis, nunc de obligatione actum illum eliciendi duplex potest esse difficultas, prima de necessitate amandi Deum super omnia, secunda de necessitate amandi proximum, praecipue omnes inimicos.

§. I.

An & quomodo necessarius sit actus internus amoris erga Deum.

Tripliciter internus ille actus charitatis potest esse necessarius, primò si necessarius sit necessitate medij, secundo si detur praecipuum aliquod diuinum diligendi Deum, Tertio si necessarius sit in aliis omnibus actibus nostris ad vitandum peccatum.

Prima dubi-
tatio contra
necessitatem
medij.
Ratio ergo dubitandi primò est, quia ille actus non est medium salutis necessarium sine quo multi etiam post peccatum saluantur, sed multi sapissime saluari possunt, etiam post commissum peccatum sine actu charitatis, nam attritio sola etiam in articulo mortis sufficit ad iustificationem, ergo actus charitatis non est necessarius necessitate medij.

Secunda du-
bitatio con-
tra necessi-
tatem prae-
cepti.
Secundò, praecipuum amandi Deum non expresse obligat ad internum actum amoris, sed tantum ad obseruationem integram legis, de illa enim sola explicari potest illud Praecipuum, quod frustra explicatur de amore purae charitatis, posset enim illi etiam satisfieri per proprium actum Spei vt censent Azor, & Sanchez.

Tertio, si datur huiusmodi Praecipuum eliciendi actum internum amoris super omnia debet assignari aliquod tempus determinatum in quo illud obliget, est autem difficile illud assignare.

Conclusio
trimestris.
Dico primò, actum charitatis esse necessarium, necessitate tum medij, tum Praecepti diuini obligantis quemlibet hominem, ad expressum actum charitatis non quidem pro semper, sed pro determinato aliquo tempore.

Necessitas
medij.
Prima pars de necessitate medij asserit S. Thomas ad eò vt nullus adultus salutè possit consequi sine actu aliquo proprio & efficaci charitatis erga Deum, estq; communis inter Doctores, valebuntque ad eam probandam rationes statim asserendae pro Praecepto charitatis.

Necessitas
praepcepti
probata ex
Scripturis.
Secunda enim pars asserens dari Praecipuum diuinum omnes homines obligans ad eliciendos aliquando actus amoris erga Deum facillè constare potest, primò, quia exprimitur Praecipuum illud cla-

rissimè in Scripturis, Deuter. 6. Matth. 22. Luca 10. *diliges dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus.* Quod appellat Christus primum & maximum Mandatum, quia praecipuum omnium est, & continet eminenter alia Mandata, primum enim est, quia praeponi debet aliis omnibus, quia caput est aliorum, quia influit in alia omnia. Maximum est, quia est de virtute omnium maxima, imponit obligationem omnium maximam, meretur praemium omnium maximum. Idè iubebantur in eo loco Deuteronomij scribere illud Hebraei & ligare quasi signum in manu, signare in fronte, quae vocantur in Euangelio *phylacteria*, quia instituta erant ad conseruandam memoriam illius legis, quam iubentur etiam scribere in limine, & ostiis domorum, meditari sedentes, ambulantes, dormientes, conlurgentes.

Deinde rationes S. Thomae optima sunt, quia scilicet in Deo reperiuntur omnes conditiones ab quas aliquod obiectum ex charitate amari debet, Deinde quoties actus circa media necessarii sunt, multo magis necessarii sunt actus qui sunt circa finem, sed actus aliarum virtutum qui versantur circa media ad Deum ordinata, sunt necessarii, ergo magis erit necessarius actus circa ipsum finem dicitur enim ab Apostolo *finis Praecepti charitatis.* Denique argumentatur S. Doctor 1. 3. *contra gentes c. 115. & 116.* illud maximè praecipitur homini, quo maximè homo perficitur & attingit suum finem, sed homo charitate maximè perficitur, quia per eam Deo vnitur & illi adharet, quod est summum hominis bonum, *mibi autem adhaerere Deo bonum est* (inquit Paulus) Hoc autem Praecipuum, quamuis esse nò possit naturale, quia est de obiecto supernaturali, valde tamen conaturale est statui gratiae, imò illo posito illud necessarium sequitur, & est probabilius quod illud contineatur in primo Decalogi praepcepto, quia nullus est potior Dei cultus quam amare Deum.

Tertia, pars quod praecipuum illud obliget ad expressum actum quo ametur Deus super omnia supernaturaliter, & efficaciter, id est cum proposito salutem virtuali seruandi totam legem prout grauitè obligat, docetur communiter a Theologis eum S. Thomas, & ratio est, quia si eo Praecepto imperaretur tantum obseruatio tota legis, non autem actus virtutis Charitatis non appellaret illud Praecipuum Christus *Primum & maximum Mandatum*, quibus verbis significatur sine dubio speciale aliquod Praecipuum. Sed neque dici potest quod huic Praecepto possit satisfieri per actum virtutis Spei, vt videntur tenere Azor & Sanchez, quia illud appellatur *Primum & maximum Mandatum*, ergo illud est de de prima & maxima virtute. Deinde vocatur *charitas finis praepcepti*, quia ad ipsam alia omnia diriguntur. Imò per solam charitatem adaequari quodammodo potest debitum amandi, & honorandi bonitatem infinitam Dei, per se amabilem, spes autem non illum amat, nisi propter suum commodum.

Quod autem eo Praecepto non imperetur qualiscunque actus charitatis, sed amor super omnia, & omnino efficax, quo videlicet excludatur voluntas omnis grauitè peccandi, aperte colligitur ex verbis ipsius Praecepti, *diliges dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus, ex tota mente*, quibus verbis significatur amor efficax & super omnia, qui videlicet ita Deum appetitiuè praefert aliis omnibus, vt efficaciter intendat vitare omnia quae sunt amoris contraria. Repetitio enim illa vt rectè notat Maldonatus significat tantum magnitudinem desiderij quo tenemur Deum praefere

L L I I 3 aliis.

aliis omnibus, & ea fugere quæ grauiter illum offendunt.

Quid sit
amor ex to-
to corde.

Nam voluntas tunc amat ex toto corde, quando nihil amat quod repugnet amicitie Dei, amat ex tota mente, quando nihil volens cogitat, quod Deo displiceat, amat ex totis viribus quando per externas potentias nihil operatur, quod amicitiam Dei violet. Vel etiam aliter Valentia explicat has voces *diliges dominum ex toto &c.* idest tanquam finem vltimum, ad quem saltem interpretatiue referes omnia quæ vel voluntate appetis, vel intellectu cognoscis, vel anima, idest parte sentiente appetitus & phantasie attingis, vel viribus idest potentiis exequutius corporis operaris.

obligat quæ-
libet homi-
nem.

Quarta pars addebat quod Præceptum illud obligat per se quemlibet hominem, non præcisè in primo instanti vsus rationis, sed post breue saltem aliquod tempus, & deinde aliquoties in vita præceptum quando virget grauis aliqua tentatio odij quæ vinci aliter non possit, & in articulo mortis, obligat autem per accedens multipliciter, ratione videlicet aliorum Præceptorum, quæ aliter obseruari nequeunt.

Denique hoc præceptum perfectè obseruare in hac vita, non solum est possibile quod blasphemè Caluinus negat, sed etiam facile cum Dei gratia, docet sæpissimè Scriptura, docet lumen ipsum rationis, & multorum experientia, qui per totam vitam abstinent à grauibz peccatis. Docet tamen rectè S. Thomas, quod secundum totam perfectionem suam non seruatur nisi in patria, vbi nullus est peccato veniali locus.

Solutio
trium dubi-
tationum.

Ad primam Respondeo neminem saluari sine actu charitatis vel in re, vel in voto, qui iustificatur per Sacramentum cum attritione, ille habet actum charitatis in voto, cum attritio excludat voluntatem peccandi, vnde qui sic erit iustificatus tenebitur ante mortem obedire præcepto charitatis eliciendo actum illius proprium, sed non tenebitur ratione Sacramenti cum quo sufficit attritio.

Ad secundam, & Tertiam, satisfactum videtur ex iis quæ dicta sunt Tertiam, & Quarta parte conclusionis.

§. II.

*An & quomodo necessarius sit amor Proximo-
rum, & præsertim inimicorum.*

Ratio dubitandi primò est, quia si datur Præceptum amandi Proximos, tenemur elicere actum positium erga omnes Proximos, hoc autem absurdum est.

Secundò, si esset intrinsecè malum odio habere inimicum, in lege Moyse scriptum non fuisset *odio habebis inimicum tuum*, quod tamen testatur Christus Matthæi. 5.

Tertiò, si tenemur amare inimicos tenemur condonare satisfactionem, & exhibere signa externa amicitie: hoc autem falsum est ergo non tenemur posituè amare, sed satis est non odire.

Dico secundò, dari verè etiam Præceptum strictissimè obligans ad amorem cuiuslibet Proximi, & speciatim etiam ad amandos eos omnes à quibus iniuriam aliquam passi sumus, quod est præceptum etiam naturale obligans ad positium amorem.

Prima pars de amore cuiuslibet Proximi expressè habetur in verbis Euangelij sæpius citatis *secundum autem simile est huic diliges proximum tuum sicut te ipsum*, vbi particula illa, *sicut*, non significat æqualitatem, sed triplicem similitudinem, inquit S.

Thomas, prima est ex parte finis, optando illis & procurando beatitudinem, & bona supernaturalia quæ nobis etiam desideramus qui est amor sanctus. Secunda, ex parte obiecti seu regulæ bonæ dilectionis, vt nihil optemus Proximo quod sit ei malum, qui est amor iustus qualem non habent socij scelerum. Tertia, ex ratione & motiuo diligendi, ita vt non propter nos sed propter ipsum diligamus qui est amor verus.

Secunda pars de obligatione amandi etiam eos à quibus patimur offensas grauissimas, apex est charitatis. Sic enim sæpè inculcat Christus, & subinde repetit *diligite inimicos vestros: sic pater meus faciet vobis si non remiseritis &c.* *dimittite debita nostra, sicut & nos dimittimus &c.* affert ad hoc probandum varias parabolas, testatur suam esse voluntatem, *Ego autem dico vobis &c.* Quæ verba præceptum indicant non consilium, pollicetur præmia *ut sitis filij patris vestri*, pœnas intentat, *sic pater meus faciet vobis si non remiseritis: dimittite & dimittimini*: addit rationes, *si enim amatis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis, nonne Ethnicus hoc faciunt*: quasi dicat quod amare amicos cuiuslibet hominis est, inimicos diligere proprium est Christianorum. Deinde præter autoritatem Christi domini afferri potest efficax ratio, quia scilicet implicat amari Deum quatenus est hominis perfecta beatitudo, quin amentur etiam virtualiter omnes qui participes esse possunt beatitudinis. Vnde implicat etiam vt dilectio Dei stet cum odio vilius hominis, cum motiuum charitatis extendatur ad quemlibet Proximum. Vnde dixit meritò S. Ioannes mendacem illum esse, qui dicit se Deum diligere & tamen odio habet fratrem suum, qui est aliquid Dei, sic enim odio posset simul habere Deum & illum amare.

Addebam autem præceptum illud esse naturale, saltem quatenus prohibet inimicos odio haberi, quia scilicet contra naturam est, & est intrinsecè malum odium rei bonæ ac per se amabilis, Proximus autem quilibet res est bona & per se amabilis, ergo contra naturam rationalem est illum odio habere. Adde quod odium naturæ rationalis est intrinsecè contra naturam rationalem, atque adeò est intrinsecè malum. Sed hoc tamen non impedit quo minus præceptum illud sit valde supernaturale cuius obseruatio superat omnino vires naturæ corruptæ, proptereaque specialiter vocauit illud Christus Præceptum suum, *ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros*.

Tertia, pars specialiter explicat ad quid obliget præceptum illud dilectionis inimicorum quod alane magni refert scire vbi tria ponenda sunt, primò, ad quid præceptum illud charitatis quasi negatiue obliget: secundò ad quid obliget posituè, tertiò ad quid non obliget, ex quibus erit, opinor, perspicua tota ratio magni huius Mandati.

Primò ergo tenemur neminem vnquam inimicum odire odio inimicitie, idest nunquam desiderare illi, vel inferre aliquod malum, quia malum illius est. Quia odium huiusmodi est intrinsecè malum vt probaui: manifestèque prohibetur illis verbis *diligite inimicos vestros* possunt autem inimico sæpè desiderare aut inferre malum ob alios fines: v. g. possum desiderare alicui mortem vt mihi non noceat, vel vt minus peccet sed inferre tamen mala inimico non licet, nisi sim Iudex vel Pater, vel ad iustam tutelam. Alterum ad quod negatiue obligat hoc Præceptum est, vt non exhibeam exterius signa odij & inimicitie, nam hoc est dare Proximo causam odij, & significare aliquid quod est intrinsecè malum.

Obligatio
amandi ini-
micos.

Est præ-
ceptum natu-
rale.

Obligat ad
non odien-
dum, & ad
non danda
signa odij.

malum. Si enim teneris deponere odium ex animo, certè teneris etiam signa illius non dare.

Obligat ad positivam dilectionem. Secundò, tenemur non tantum non odisse, sed etiam positivè amare, ita enim directè Christus præcipit *diligite inimicos vestros, benefacite iis qui oderunt vos, orate &c.* ita definitur in Conciliis Agathensi, ita Patres tradunt, & persuadet allata ratio, quia in homine inimico est vera ratio obiectiva charitatis cum ille sit aliquid Dei, & sit capax beatitudinis & diuinæ adoptionis.

Qualis dilectio necessaria sit. Sed qualis debeat esse dilectio ista positiva erga inimicos operapretium est intelligere & quænam officia ratione illius dilectionis impendere illis teneamur, respondet autem optimè S. Thomas obligari quemlibet ad eam dilectionem impendendam inimico & ad exhibenda illius signa, quæ in communi & generatim exhibentur omnibus, nam ab iis excipere inimicum nullo modo licet v. g. cum quis omnibus hominibus optat beatitudinem & Dei gratiam, peccaret si ab ea generalitate exciperet inimicum cum orat pro omnibus fidelibus, vel pro toto populo cum beneficiis aliquod confert toti communitati, peccaret si negaret illud inimicis. Deinde obligamur præstare inimico ea omnia quæ tenemur præstare iis omnibus qui sunt intra gradum & conditionem, in quibus est inimicus, v. g. si est civis tenemur præstare illi ea omnia quæ tenemur præstare civibus; si est cognatus ea omnia quæ præstamus cognatis: nam inimicitia non est titulus ob quem privari aliquis possit aliquo bono certum igitur est quod teneor amare aut benefacere inimico tunc cum tenerer illum amare, aut illi benefacere si non esset inimicus.

An liceat inimicum excludere à communibus officiis. Dubitatur tamen primò, vtrum teneamur exhibere inimicis illa etiam beneficia, quæ liberaliter & sine obligatione conferuntur aliis omnibus qui sunt eius conditionis in qua est inimicus v. g. privilegium aliquod impetras toti communitati, vel familiæ, peccasne: quando excipis inimicum.

Respondet cum S. Thomas *art. 9. quem sequuntur alij communiter*, semper peccare illum qui excipit eo modo inimicum à communibus officiis, & beneficiis purè liberalibus quia tunc non excipit illum nisi quia inimicus est, hoc autem signum est evidens odij, alium excitat ad odium, parit scandalum pluribus qui hoc vident, & est vera vindicta & vera inimicitia, quæ omnia intrinsecè mala sunt. Vnde communiter dicitur quod si consanguineos aut gentiles inuites ad conviviium, inimicum autem non inuites quia inimicus est, graviter peccas etiam secluso scandalo, quia hoc signum est odij & inimicitie, & ad illa excitat proximum, cuius etiam gravis illa est iniuria, & occasio querelarum, nisi fortè graue aliquod malum ex ea invitatione timeretur.

An obligemur salutare inimicum. Dubitatur secundò, vtrum teneamur salutare inimicum.

Respondet esse peccatum graue, primò quidem non resalutare inimicum à quo primò salutaris, nisi fortasè ille respectu tui esset vilissima persona, quia ex natura rei hoc est signum odij, parit scandalum in omnibus, & odium in eo qui salutans non resalutatur. Secundò autem licet neget Caietanus quod sit peccatum non salutare inimicum, longè tamen probabilius docent Lorca, Valentia, Filicius, Azor & Hurtadus, quod interdum est contra charitatem non salutare inimicum, nam v. g. duo religiosi eiusdem ordinis, duo Clerici eiusdem collegij duo viri nobiles inuicem noti, & denique ij homines qui se solent salutare inuicem quando non sunt inimici,

procul dubio tenentur se salutare, valent enim hæc rationes quas attuli, hoc enim verum est signum odij, vera iniuria, & odij causa in eo qui non salutatur. Valèrque hic principium illud, quod attuli, quia scilicet peccatum est excludere inimicum à communibus officiis, salutatio autem illa, vt dixi, commune officium est, quod exhibetur illis qui noti, & honesti sunt homines.

Denique certum est, quod tenetur quilibet remittere iniuriam, non solum deponendo interius odium, vt dixi, sed exterius etiam nullum edere signum quo constet hæere in nobis vestigia iniuriæ: imò tenetur etiam manifestare aliquando se deposuisse odium, iniuriam condonare, & recipere inimicum in amicitiam, quando v. g. is qui te offendit, veniam petit, tunc enim hoc negare, signum est odij. Hæc sunt ad quæ obligat præceptum dilectionis inimicorum.

Tertiò, autem multa sunt ad quæ illud non obligat, primum est quod non tenemur elicere actum internum dilectionis inimicorum, sufficit enim amor virtualis & in præparatione animi, quo quis paratus est benefacere inimico quoties Christi lex hoc iubet v. g. in necessitate, vel cum exhibentur beneficia omnibus qui sunt partes communitatis. Deinde non teneor condonare satisfactionem, nec exhibere signa externæ amicitie, quamvis maxime perfectionis opus illud sit, & vt ait Glossa super illud *Matthæi*, benefacite iis qui oderunt vos: *benefacere inimicis est cumulus perfectionis*. Denique non tenemur exhibere inimico illa beneficia, quæ certis tantum personis conferuntur liberaliter, sed tantum secundum præparationem animi, ait S. Thomas, vt scilicet eis subueniatur in articulo necessitatis iuxta illud pro-
uerbiorum 25. si esurierit inimicus tuus ciba illum, si situerit potum da illi. Sed quod extra necessitatis articulum hæc beneficia aliquis inimico exhibeat pertinet ad perfectionem charitatis, per quam aliquis non solum cauet vinci à malo, sed etiam vincit in bono malum, quod est perfectionis cumulus. Dum scilicet non solum cauet propter illatam iniuriam pertrahi ad odium, sed propter sua etiam beneficia intendit inimicum pertrahere ad sui amorem. Ita S. Thomas *art. 9. in corpore*.

Ad primam, Respondet quod Præceptum amandi proximos non obligat per se loquendo ad exercendum actum formalem internæ dilectionis Proximi, nisi quando post odium tenemur illi reconciliari, vel quando imminet periculum odij, sed obligat tantum ad benefaciendum Proximo, & ad eliciendos actus externos charitatis de quibus postea dicam. Imò etiam sufficit virtualis amor Proximi, sine quo nunquam esse potest amor Dei.

Ad secundam, Respondet quod etiam in lege Moyfi viguit præceptum dilectionis inimicorum, tametsi magis limitatum; est enim, vt dixi præceptum naturale, lex autem permittere non potuit aliquid intrinsecè malum. Neque obstat dictum illud Christi *Matthæi 5. de quo multa disputant interpretes huius loci*, existimant enim eorum aliqui, quod illud non fuit quidem antiquitùs in lege scriptum, sed additum duntaxat à Pharizæis, quam explicationem reprobant Maldonatus & Salmeron, existimantes quod illud virtualiter scriptum fuit in lege, quatenus præcepit vt rationes quasdam hostiliter Hebrei persequerentur ad internecionem, & priuata etiam autoritate necarent quos possent, non ex odio inimicitie quod fertur in personam, sed ex odio abominationis, cuius obiectum est ipsum peccatum nam inimicitia nunquam est licita.

Deponere iniuriam.

Ad quid nõ obliget lex illa de amandis inimicis.

Solutio primæ dubitationis ad quid obliget dilectio proximi.

Solutio secundæ, an in lege Moyfi fuerit hoc præceptum.